

Notă informativă
la proiectul de lege pentru modificarea și completarea
Legii bugetului de stat pe anul 2015

Introducere

Rectificarea bugetului de stat pe anul 2015 este impusă de mai mulți factori. Printre aceștia se enumeră necesitatea:

- ajustării indicatorilor bugetari la venituri reieșind din evoluțiile macroeconomice recente și prognozele pînă la finele anului;
- revizuirii intrărilor de granturi și împrumuturi la buget în legătură cu înghețarea temporară de către partenerii de dezvoltare a suportului bugetar extern;
- identificării resurselor financiare în scopul suplimentării ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului, în legătură cu majorarea tarifelor la energia electrică și gaze naturale;
- revizuirii și prioritizării programelor de cheltuieli, cu încadrarea acestora în estimările actualizate ale cadrului de resurse avînd ca obiectiv asigurarea, în primul rînd, a funcționalității instituțiilor statului, în perioada economico-financiară dificilă actuală.

I. Cadrul macroeconomic – evoluții curente și prognoze

Pe parcursul a 9 luni ale anului curent situația economică în țară a fost influențată de factori externi și interni care au condus la o înrăutățire relativă a situației. Pe plan extern printre principalii factori se pot enumera încetinirea creșterii economice în țările partenere (și în țările europene dar și în Federația Rusă și Ucraina), scăderea prețurilor mondiale, și în special la produsele petroliere, reducerea cererii pe piețele forței de muncă. Pe plan intern un impact negativ asupra situației economice a avut reducerea producției agricole, ca urmare a secetei din vara acestui an, accelerarea inflației, devalorizarea semnificativă a monedei naționale.

Conform rezultatelor activității economice, în primele 6 luni ale anului 2015, *produsul intern brut (PIB)* a însumat 53 mild. lei, majorându-se față de perioada respectivă a anului 2014 cu 3,6% (în prețuri comparabile).

Prețurile de consum au înregistrat o creștere pronunțată. În luna septembrie 2015 rata inflației a constituit 9,5% față de decembrie 2014, înregistrând o majorare de 7,7 p.p. comparativ cu rata inflației din aceeași perioadă a anului 2014. Majorarea prețurilor de consum a fost determinată, în general, de deprecierea monedei naționale, ceea ce a afectat prețurile la bunurile de import și tarifele la servicii comunal-locative. Rata inflației anuală a constituit 12,6%, depășind nivelul țintă a inflației stabilit de BNM (5% +/- 1,5%).

Leul moldovenesc s-a depreciat esențial. De la începutul anului 2015 moneda națională a marcat o depreciere de 28,8% față de dolarul SUA în termeni nominali. Leul moldovenesc s-a depreciat față de Euro cu 18,9%. Principalii factori care au determinat deprecierea monedei naționale au fost diminuarea exporturilor și remiterilor valutare de peste hotare, fluctuațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale, precum și problemele în sectorul bancar, ceea ce a afectat piața valutară internă. Stocul activelor valutare de rezervă ale Băncii Naționale a Moldovei la 02.10.2015 a atins o valoare de 1 767,8 mil. dolari, micșorându-se cu 18,0% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2014 și cu 33,4% față de perioada similară a anului 2014.

Exporturile și importurile s-au diminuat esențial. În ianuarie-august 2015 exporturile au scăzut cu 17,2%, iar importurile - cu 23,0%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 1 339,6 mil. dolari SUA, față de 1 854,2 mil. dolari în ianuarie-august 2014. Gradul de acoperire al importurilor cu exporturi a constituit 49,0%, fiind cu 3,4 p.p. mai înalt decât în ianuarie-august 2014. Este de menționat că valorile exporturilor și importurilor au înregistrat diminuări semnificative și ca urmare a scăderii accentuate a prețurilor mondiale la produse alimentare și nealimentare, inclusiv la produsele petroliere, volumele fizice ale exporturilor sunt în creștere iar a importurilor în descreștere mult mai mică fata de perioada respectivă a anului precedent.

Sectorul industrial a înregistrat o creștere înaltă față de alte sectoare. Volumul producției industriale în ianuarie-iulie 2015 a crescut cu 6,7% (în prețuri comparabile) față de ianuarie-iulie 2014, inclusiv producția industriei prelucrătoare cu 7,9%, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – cu 7,4%.

Volumul producției agricole a crescut moderat. Producția agricolă în toate categoriile de gospodării în primul semestru 2015 a constituit în prețuri curente 4,8

mild. lei, fiind în creștere cu 2,8% (în prețuri comparabile) față de perioada respectivă a anului trecut. Majorarea producției agricole a fost determinată de creșterea producției animale cu 6,0%, căreia i-a revenit circa 88% din volumul total al producției agricole. Producția vegetală a scăzut cu 15,6%.

Investițiile s-au diminuat nesemnificativ. În ianuarie-iunie 2015 volumul investițiilor în active materiale pe termen lung a însumat circa 6,4 mild. lei, cu o descreștere de 2,5% (în prețuri comparabile) față de ianuarie-iunie 2014. Din acestea, lucrările de construcții-montaj au constituit circa 2,9 mild. lei și s-au diminuat cu 3,7% față de aceeași perioadă a anului 2014.

Volumul serviciilor de transport s-a diminuat. Întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian au transportat 7510,4 mii tone de mărfuri în ianuarie-august 2015 sau cu 9,7% mai puțin față de volumul transportat în perioada similară al anului 2014.

Cîștigul salarial mediu lunar brut al unui lucrător din economia națională, în iulie 2015, a constituit 4 882,6 lei și s-a majorat cu 12,8% față de luna similară a anului 2014 în termeni nominali și cu 3,9%, în termeni reali. Veniturile disponibile lunare ale populației pentru trimestrul II al anului 2015 au constituit în medie pe o persoană 1997,1 lei, în creștere față de aceeași perioadă a anului 2014 cu 13,7% în termeni nominali, iar în termeni reali – cu 5,3%. Cheltuielile medii lunare de consum ale populației pentru trimestrul II al anului 2015 au constituit în medie pe o persoană 2075,6 lei, fiind în creștere față de trimestrul II al anului 2014 cu 14,8% în termeni nominali, iar în termeni reali - cu 6,3%. Rata șomajului (proporția șomerilor BIM în populația activă) la nivel de țară în trimestrul II 2015 a înregistrat 4,1%, comparativ cu 3,6% în trimestrul II 2014. La oficiile forței de muncă în ianuarie-august 2015 au fost înregistrați 30,6 mii șomeri, cu 20,4% mai mult decît numărul acestora înregistrați în perioada similară a anului 2014.

Reieșind din evoluția dezvoltării economiei de la începutul anului și estimările pînă la finele anului curent Ministerul Economiei a revizuit prognoza principalelor indicatori macroeconomici pentru anul 2015, care se prezintă în tabelul ce urmează.

Indicatorii	Unitatea de măsură	Indicatorii utilizați la elaborarea bugetului pe 2015	Indicatorii actualizați pentru 2015
Produsul intern brut nominal	mlrd. lei	118,3	119,8
<i>față de anul precedent în prețuri comparabile</i>	%	99,0	98,0
Indicele prețurilor de consum			
<i>mediu anual</i>	%	106,4	109,4
<i>la sfîrșitul anului</i>	%	107,6	113,5
Cursul de schimb al leului			
<i>mediu anual</i>	lei/dol. SUA	19,3	19,0

Indicatorii	Unitatea de măsură	Indicatorii utilizați la elaborarea bugetului pe 2015	Indicatorii actualizați pentru 2015
<i>la sfârșitul anului</i>	lei/dol. SUA	20,5	20,5
Export	mil.dol.SUA	2100	1950
<i>față de anul precedent</i>	%	90,0	83,0
Import	mil.dol.SUA	4500	4100
<i>față de anul precedent</i>	%	85,0	77,0
Soldul balanței comerciale	mil.dol.SUA	-2400	-2150
Producția industrială			
<i>în prețuri curente</i>	mlrd.lei	48,0	47,3
<i>față de anul precedent</i>	%	104,0	104,5
Producția agricolă			
<i>în prețuri curente</i>	mlrd.lei	27,3	24,0
<i>față de anul precedent în prețuri comparabile</i>	%	101,0	88,0
Învestiții în active materiale pe termen lung			
<i>în prețuri curente</i>	mlrd.lei	22,0	20,6
<i>față de anul precedent în prețuri comparabile</i>	%	98,0	95,0
Fondul de remunerare a muncii	mlrd.lei	32,0	33,8
Cîștigul salarial mediu nominal a unui salariat	lei	4500	4600

II. Estimările executării scontate a bugetului public național pe anul 2015

Reieșind din estimările actualizate ale bugetului de stat, precum și ale BASS, FAOAM și bugetelor UAT, principalii indicatori ale bugetul public național se prezintă în următorul tabel.

	Aprobat					Propuneri de rectificare (+,-)					Rectificat				
	Bugetul public national	inclusiv:				Bugetul public national	inclusiv:				Bugetul public national	inclusiv:			
		bugetul de stat	BASS	FAOAM	BUAT		bugetul de stat	BASS	FAOAM	BUAT		bugetul de stat	BASS	FAOAM	BUAT
mil. lei															
<i>Venituri</i>	45420,5	30338,6	13478,3	5160,1	10657,6	-1126,0	-1156,3	141,4	-13,1	1,9	44294,5	29152,3	13619,7	5147,0	10659,5
<i>inclusiv transferuri între bugete</i>			4390,3	2319,5	7504,3		30,7	41,6	-13,1	10,7		30,7	4431,9	2306,4	7515,0
<i>Cheltuieli</i>	50060,5	34315,1	13566,5	5260,1	11085,8	-1642,8	-1590,4	104,1	-13,1	-67,1	48417,7	32724,7	13670,6	5247,0	11018,7
<i>inclusiv transferuri între bugete</i>		14214,1					39,2	0,0	29,5	1,2		14253,3		29,5	1,2
<i>Deficit</i>	-4640,0	-3976,5	-88,2	-100,0	-428,2	516,8	404,1	37,3	0,0	69,0	-4123,2	-3572,4	-50,9	-100,0	-359,2
% în PIB															
<i>Venituri</i>	38,4%	25,6%	11,4%	4,4%	9,0%	-1,4%	-1,3%	0,0%	-0,1%	-0,1%	37,0%	24,3%	11,4%	4,3%	8,9%
<i>inclusiv transferuri între bugete</i>			3,7%	2,0%	6,3%								3,7%	1,9%	6,3%
<i>Cheltuieli</i>	42,3%	29,0%	11,5%	4,4%	9,4%	-1,9%	-1,7%	-0,1%	-0,1%	-0,2%	40,4%	27,3%	11,4%	4,4%	9,2%
<i>inclusiv transferuri între bugete</i>		12,0%										11,9%			
<i>Deficit</i>	-3,9%	-3,4%	-0,1%	-0,1%	-0,4%	0,5%	0,4%	0,0%	0,0%	0,1%	-3,4%	-3,0%	0,0%	-0,1%	-0,3%

Astfel, veniturile bugetului public național se reduc cu 1 126,0 mil. lei, cheltuielile cu 1 642,8 mil. lei, iar deficitul cu 516,8 mil. lei. Ca pondere în PIB acești parametri vor constitui 37,0%, 40,4% și 3,4% respectiv. Este de menționat faptul, că parametrii BPN au fost agreeți cu misiunea FMI în luna octombrie curent.

III. Estimările executării scontate a bugetului de stat pe anul 2015; propuneri de modificare

3.1. Executarea bugetului de stat în ianuarie - septembrie 2015

3.1.1. La venituri

În ianuarie – septembrie 2015, încasările la bugetul de stat pe toate componentele au constituit 20 291,6 mil. lei, cu 911,6 mil. lei sau cu 4,3 la sută mai puțin față de prevederile pe perioada de gestiune. Totodată, comparativ cu perioada similară a anului 2014, veniturile acumulate sînt în creștere cu 458,0 mil. lei sau cu 2,3 la sută.

În suma totală a veniturilor bugetului de stat, încasările veniturilor fiscale au constituit 17 055,0 mil. lei sau 97,0 la sută, nefiscale – 1 360,1 mil. lei sau 111,8 la sută, veniturile fondurilor și mijloacelor speciale – 806,1 mil. lei sau la nivel de 93,2 la sută, granturile – 1 032,0 mil. lei sau 68,5 la sută, transferuri de la alte componente - 38,3 mil lei sau 104,6 la sută din prevederile pe perioadă.

În 9 luni ale anului 2015, la componenta de bază au fost acumulate venituri în sumă de 18 410,5 mil. lei sau la nivel de 98,0 la sută din prevederile pe perioadă.

Totodată, comparativ cu perioada respectivă a anului precedent, încasările s-au majorat cu 945,0 mil. lei sau cu 5,4 la sută.

În perioada ianuarie - septembrie 2015 la buget au fost încasate impozitele pe venit în sumă de 2 875,0 mil lei sau la nivel de 77,3 la sută din prevederile anuale.

În perioada ianuarie - septembrie 2015, impozitul pe venit persoane juridice încasat la bugetul de stat a însumat 1 994,6 mil.lei, ceea ce constituie 78,1 la sută din suma anuală. De la persoanele fizice, în această perioadă, în bugetul de stat a fost încasat impozit pe venit în sumă de 880,4 mil lei sau la nivel de 75,6 la sută din prevederile anuale.

Impozitele interne pe mărfuri și servicii, în perioada ianuarie-septembrie curent, au fost încasate în sumă de 13 231,2 mil. lei sau la nivel de 65,9 la sută din prevederile anuale.

În suma totală a impozitelor interne pe mărfuri și servicii încasările la impozitele indirecte (TVA, accize, impozitele asupra comerțului exterior și operațiunilor externe) au constituit în această perioadă 13 770,5 mil.lei, ceea ce constituie 66,6 la sută din prevederile anuale.

Încasările din taxa pe valoarea adăugată au însumat în 9 luni ale anului 2015 - 10 037,8 mil.lei sau 94,4 la sută față de prevăzut pe perioadă și 65,2 la sută din prevederile anuale. În comparație cu ianuarie - septembrie 2014 încasările TVA sporesc cu 879,1 mil.lei sau cu 9,6 la sută.

În structură, TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova a însumat în perioada de gestiune 3 531,6 mil. lei sau cu 1,1 la sută mai puțin decât prevederile pe perioada dată. În comparație cu perioada similară a anului 2014, încasările date s-au majorat 426,3 mil.lei sau cu 13,7 la sută. Factorii principali care au influențat neîncasările TVA sunt următoarele: reducerea volumelor de producere a băuturilor alcoolice și a fabricării produselor din tutun, carne și produse din carne, fabricarea articolelor din hârtie, carton, încălțăminte, precum și reducerea cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitatea de comerț cu amănuntul.

Conform datelor statistice, în perioada ianuarie-august 2015, importul total al mărfurilor a constituit 2 624,4 mil. dol. SUA, comparativ cu 3 406,9 mil. dol. SUA în perioada similară a anului 2014, fiind în descreștere cu circa 23,0 la sută, dar nu cu 15 la sută cum au fost planificate. Totodată, în această perioadă, au scăzut prețurile la producția de import cu circa 20 la sută, fapt ce a redus și mai mult valoarea totală a importurilor. Deprecierea de peste 30 la sută a monedei naționale față de principalele valute de referință a acoperit în mare parte pierderile în urma reducerii valorii importurilor în valută de străină, însă datorită faptului că în structura importurilor s-a majorat ponderea importurilor la cota redusă în raport cu importurile impozitate la cota standard, încasările din TVA nu au fost îndeplinite în volumul preconizate pe

perioadă. Totodată, la încasările TVA au influențat și modificările introduse în luna aprilie curent în art.96 al Codului Fiscal, care prevăd aplicarea cotelor reduse în mărime de 8% la importul producției din fitotehnie și horticultură. Astfel, încasările TVA la mărfurile importate au fost acumulate în perioada ianuarie-septembrie 2015 în sumă de 7 974,2 mil. lei sau la nivel de 92,2 la sută din prevederile pe perioadă și 63,4 la sută din prevederile anuale. Comparativ cu perioada similară a anului 2014 încasările TVA la mărfurile importate s-au majorat cu 78,2 mil. lei doar cu 1,0 la sută.

Restituirile TVA în ianuarie - septembrie 2015 au însumat 1 468,1 mil. lei, ceea ce constituie 92,7 la sută (cu 115,7 mil. lei mai puțin) din prevederile pe perioadă. Această diminuare se explică prin reducerea exporturilor în perioada de raportare cu circa 17 la sută, față de 10 la sută prognozate la elaborarea proiectului bugetului.

În primele 9 luni ale anului 2015, încasările accizelor au constituit 2 947,7 mil. lei cu 96,4 mil. lei sau 3,2 la sută mai puțin decât suma preconizată pe această perioadă. În comparație cu anul precedent, încasările accizelor au înregistrat o evoluție pozitivă și s-au majorat cu 292,4 mil. lei, sau cu 11 la sută. În suma totală a accizelor, încasarea accizelor la mărfurile produse pe teritoriul republicii a constituit 432,4 mil. lei, la mărfurile importate – 2 515,2 mil. lei. E de menționat că încasarea accizelor la autoturisme a fost executată doar la nivel de 54,7% față de prevederile anuale, fapt ce se explică prin reducerea importurilor de autoturisme cu circa 35% față de perioada respectivă a anului precedent. Totodată, producția pe piața internă a produselor de tutun s-a redus în acest an cu circa 56 la sută (6 luni), iar fabricarea băuturilor distilate tot în această perioadă cu circa 40 la sută, ca urmare încasarea accizelor la aceste tipuri de produse accizate a fost mai mică decât preconizat pe perioadă cu circa 38 la sută 17,6 la sută respectiv.

În structura accizelor, încasările de la accizele la rachiu, băuturi alcoolice tari, divinuri a constituit 213,2 mil. lei (7,2 la sută), la bere – 182,8 mil. lei (6,2 la sută), la produsele din tutun – 975,2 mil. lei (33,1 la sută), la benzină și motorină – 1027,9 mil. lei (34,9 la sută), la autoturisme – 393,1 mil. lei (13,3 la sută).

Restituirea accizelor la utilizarea materiei prime pentru mărfurile exportate a constituit 163,8 mil. lei sau 59,6 la sută din sumele prevăzute pe an.

Încasările de la taxele rutiere au însumat 294,4 mil. lei sau la nivel de 108,3 la sută față de prevederile perioadei de gestiune. Principalele supraîndepliniri țin de tipurile de taxe, stabilite în euro (vinieta și taxa pentru vehiculele neînmatriculate în RM), în urma fluctuației cursului de schimb și a majorării numărului transport auto neînmatriculat în RM care circulă pe drumurile naționale.

Încasările impozitelor asupra comerțului exterior și operațiunilor externe au însumat 948,9 mil. lei, cu 40,9 mil. lei (4,1 la sută) mai puțin decât prevederile pe perioadă, reieșind din reducerea volumelor de importuri. Comparativ cu anul 2014, aceste încasări s-au micșorat cu 171,5 mil. lei sau cu 15,3 la sută.

Volumul încasărilor nefiscale pentru ianuarie - septembrie 2015 a fost aprobat în sumă de 1 217,1 mil. lei și executate în sumă de 1 360,1 mil. lei, sarcinile stabilite pentru această perioadă au fost îndeplinite cu 47,0 mil. lei mai mult.

În volumul încasărilor nefiscale, acumulările de la alte venituri de la activitatea de întreprinzător și din proprietate în 9 luni a.c. au constituit 1 065,7 mil. lei, fiind îndeplinite practic la nivel planificat. Dintre acestea 889,4 mil. lei reprezintă soldul profitului net al BNM transferat în buget.

Încasările de la taxele și plățile administrative în perioada de referință au însumat 153,3 mil. lei, ceea ce constituie 102,3 la sută din suma prevăzută pentru perioadă.

Suma încasărilor de la aplicarea amenzilor și sancțiunilor contravenționale în 9 luni ale anului 2015 a constituit 140,8 mil. lei.

Pentru susținerea bugetului, conform acordurilor încheiate cu Comisia Europeană, în perioada de referință, nu au fost prevăzute debursări de granturi. Însă, este de menționat faptul, că Comisia Europeană a anunțat suspendarea finanțării programelor existente, pe motive instabilității macroeconomice și condiționează reluarea finanțării odată cu atingerea unor înțelegeri cu FMI.

În structura bugetului de stat la componenta *mijloacele speciale* ale instituțiilor bugetare, finanțate de la bugetul de stat, partea de venituri pe ianuarie-septembrie 2015 a fost prevăzută în sumă de 616,2 mil. lei, inclusiv mijloace speciale - 551,7 mil. lei, transferuri de la alte componente - 32,1 mil. lei. Pe parcursul perioadei de gestiune, la această componentă, instituțiile bugetare au acumulat venituri în sumă de 587,8 mil. lei, cu 28,3 mil. lei mai puțin sau la nivel de 95,4 la sută față de prevederile perioadei de raportare. Circa 78,1 la sută de la acumulările mijloacelor speciale reprezintă veniturile de la acordarea serviciilor cu plată, iar 17,8 la sută - de la darea în chirie/arendă a bunurilor proprietate publică de stat. Comparativ cu perioada similară a anului 2014, încasările la componenta dată s-au majorat cu 86,8 mil. lei sau cu 17,3 la sută.

Pentru perioada ianuarie-septembrie a anului 2015, la componenta *fonduri speciale* au fost prevăzute venituri în sumă de 325,6 mil. lei, dintre care veniturile proprii ale fondurilor - 313,4 mil. lei și transferurile de la bugetul de stat - 12,2 mil. lei. La situația din 30 septembrie 2015 la fondurile speciale au fost încasate venituri în sumă 271,1 mil. lei, cu 54,5 mil. lei mai puțin sau la nivel de 83,3 la sută față de sarcinile stabilite pe perioada. Comparativ cu planul prevăzut pe perioadă mai puține venituri sau fost acumulate la fondul ecologic național cu 38,4 mil. lei (din contul reducerii importurilor de mărfuri pe care sunt stabilite plăți în fond), fondul republican pentru susținerea socială a populației - cu 1,6 mil. lei, fondul viei și vinului - 6,5 mil. lei. Totodată, la fondurile ecologice locale au fost acumulate

venituri mai mult cu 4,2 mil. lei față de planul stabilit pe perioadă. Transferurile de la bugetul de stat la fondurile speciale în perioada dată nu au fost efectuate.

Veniturile componentei *proiecte finanțate din surse externe*, susținute de către Banca Mondială, guvernele SUA, Suediei și Germaniei, Comisia Europeană, IBRD și alți donatori, la bugetul de stat în perioada ianuarie - septembrie 2015 au fost prevăzute intrări de granturi în sumă de 1 474,2 mil. lei (echivalentul a 76,4 mil. dolari SUA), alte venituri – 1,4 mil. lei și transferuri de la alte bugete – în sumă de 9,4 mil. lei. În total pentru implementarea proiectelor a fost prevăzute venituri în sumă totală de 1485,2 mil. lei. La situația din 30 septembrie 2015, din partea donatorilor au fost debursate granturi pentru implementarea proiectelor în sumă de 1 001,8 mil. lei (echivalentul 54,3 mil. dolari SUA), încasările de la alte venituri au constituit 5,1 mil. lei, transferurile - 16,9 mil. lei. În total la componenta dată au fost acumulate venituri în sumă de 1 023,8 mil. lei sau cu 461,4 mil. lei mai puțin decât a fost prevăzut.

Factorii principali ai neexecutării debursărilor granturilor de către donatorii externi au fost: neexecutarea de către antreprenori a lucrărilor în termenele stabilite în contracte și planificarea incorectă de către ministerele de ramură a termenilor de executare a lucrărilor, prestare a serviciilor.

3.1.2. La cheltuieli

În perioada ianuarie-septembrie a anului curent, la cererile beneficiarilor de buget, *cheltuielile bugetului de stat* pe toate componentele, au fost executate în sumă de 21 223,4 mil. lei, sau la nivel de 61,0 la sută din prevederile anuale. Comparativ cu perioada similară a anului 2014, cheltuielile sunt în creștere cu 774,7 mil. lei sau cu 3,8 la sută.

În cadrul componentelor bugetului de stat, cheltuielile s-au finanțat din componenta de bază - în sumă de 17 995,5 mil. lei sau 63,0% din prevederile anuale, din mijloace speciale – 450,4 mil. lei, respectiv, la nivel de 53,8%, din fonduri speciale – 308,7 mil. lei sau 51,3%, din proiecte finanțate din surse externe – 2 470,3 mil. lei sau 51,6% din prevederile anuale.

În aspect economic, cheltuielile curente ale bugetului de stat, în perioada ianuarie-septembrie a anului curent au însumat 17 773,5 mil. lei sau 68,1 la sută din suma totală.

Pentru cheltuieli de personal s-au îndreptat 3 520,1 mil. lei sau 32,1 la sută din cheltuielile totale realizate ale bugetului de stat (cu excepția transferurilor la alte bugete). Pentru plata mărfurilor și serviciilor au fost direcționate 2 018,0 mil. lei care constituie, respectiv, 18,4 la sută, iar pentru transferuri în economie, au fost direcționate 272,0 mil. lei sau 2,5 la sută din cheltuielile totale realizate.

Cheltuielile capitale ale bugetului de stat, în perioada ianuarie-septembrie a anului curent au constituit 3 675,1 mil. lei sau 33,5 la sută din suma totală.

3.1.3. Datoria de stat și deservirea acesteia

La situația din 30 septembrie 2015, soldul datoriei de stat a fost compus din 1 334,0 mil. dolari SUA datorie de stat externă și 6 714,2 mil. lei datorie de stat internă. Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2015, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 septembrie 2015, a constituit 28,0%, înregistrând o majorare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2014 cu 3,4 p.p.

Serviciul datoriei de stat

În primele 9 luni ale anului 2015, pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 659,7 mil. lei, care se compune din:

- a) serviciul datoriei de stat externe în valoare de 177,7 mil. lei (26,9%);
- b) serviciul datoriei de stat interne în valoare de 482,0 mil. lei (73,1%).

Comparativ cu situația similară a anului 2014, suma destinată serviciului datoriei de stat s-a majorat cu 240,4 mil. lei sau cu 57,3 la sută, conform situației din 30 septembrie 2015, fiind influențată preponderent de majorarea serviciului datoriei de stat interne.

Soldul datoriei de stat externe. Conform datelor operative la situația din 30 septembrie 2015, soldul datoriei de stat externe constituie 1 334,0 mil. dolari SUA, care comparativ cu situația din 01 ianuarie 2015 s-a majorat cu 27,8 mil. dolari SUA sau cu 2,1%. Majorarea soldului datoriei de stat externe este cauzată de valoarea pozitivă a finanțării externe nete în sumă de 73,3 mil. dolari SUA care a depășit valoarea negativă a fluctuației cursului dolarului SUA față de alte valute străine în sumă de (-45,4) mil. dolari SUA.

Deservirea datoriei de sta externe. Pentru deservirea datoriei de stat externe pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2015, au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 757,5 mil. lei, ceea ce reprezintă o majorare comparativ cu perioada de gestiune similară a anului 2014 cu 17,2 mil. lei sau cu 2,3%. Cheltuielile legate de serviciul datoriei de stat externe în nouă luni ale anului 2015 au constituit 177,7 mil. lei, iar cheltuielile legate de plata sumei de principal au constituit 579,8 mil. lei.

Soldul datoriei de stat interne. La situația din 30 septembrie 2015 datoria de stat internă a constituit 6 714,2 mil. lei, care comparativ cu situația din 1 ianuarie 2015, s-a micșorat cu 361,1 mil. lei sau cu 5,1 la sută. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs din contul micșorării emisiunii VMS pe piața primară cu 291,3 mil. lei și răscumpărării VMS pentru asigurarea stabilității financiare în sumă de 69,8 mil. lei.

Serviciul datoriei de stat interne. Pentru serviciul datoriei de stat interne în 9 luni ale anului 2015 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 482,0 mil. lei sau cu 215,4 mil. lei mai mult comparativ cu situația analogică a anului 2014, în legătură cu deservirea mai costisitoare a VMS emise.

Rata medie ponderată a dobânzii la VMS comercializate în 9 luni ale anului 2015 a constituit 17,70 %, majorându-se comparativ cu perioada analogică a anului 2014 cu 11,3 p.p. Rata medie ponderată a dobânzii la VMS comercializate în luna septembrie 2015 a constituit 23,51%, care comparativ cu luna august 2015 s-a majorat cu 2,4 p.p.

3.1.4. Balanța bugetului de stat și finanțarea deficitului

Executarea bugetului de stat în perioada ianuarie-septembrie curent s-a soldat rezultat cu un *deficit* în sumă de 931,9 mil. lei față de 3 976,5 mil. lei prevăzut pe an. Surse de finanțare au fost împrumuturile debursate de către donatorii externi în sumă de 1856,4 mil. lei (echivalentul a 98,6 mil. dolari SUA), mijloacele din vânzarea și privatizarea patrimoniului public – 19,3 mil. lei, diferențele de curs valutar – 228,3 mil. lei și alte surse interne – 10,8 mil. lei.

Totodată în perioada gestionară au fost onorate obligațiuni față de creditorii externi în sumă de 579,9 mil. lei (echivalentul a 31,24 mil. dolari SUA), răscumpărarea valorilor mobiliare de stat, emise pe piața primară în perioada precedentă în sumă de 291,3 mil. lei și pentru stabilitatea financiară – 69,9 mil. lei. Mijloacele financiare, acumulate la conturile bugetului de stat în sumă de 241,8 mil. lei, în scopul finanțării ritmice a cheltuielilor prioritare, prevăzute în buget în perioadele următoare ale anului curent.

3.2. Estimările executării scontate și propunerile de modificare a bugetului de stat pe anul 2015

3.2.1. La venituri

Ca urmare a ajustării indicatorilor macroeconomici și altor factori contributivi, **veniturile bugetului de stat**, la general, se micșorează cu 1 486,3 mil. lei, dintre care

la componenta de bază - cu 1 240,0 mil. lei și la componenta fondurile speciale - 3,4 mil. lei, iar la componenta mijloace speciale, veniturile se majorează cu 58,5 mil. lei.

Estimările cadrului de venituri ale bugetului de stat se prezintă în următorul tabel.

	<i>mil. lei</i>		
	Plan precizat	Propuneri de rectificare (+,-)	Rectificat
Venituri, total	30338,6	-1186,3	29152,4
<i>inclusiv</i>			
Componenta de bază	27354,4	-1240,0	26114,4
Mijloacele speciale	741,1	58,5	799,6
<i>inclusiv transferuri de la componenta de bază</i>	0,0	1,4	1,4
Fondurile speciale	411,4	-3,4	408,0
<i>inclusiv transferuri de la componenta de bază</i>	17,6	0,0	17,6
Proiectele finanțate din surse externe	1849,3	0,0	1849,3

Totodată, reieșind din evoluția unor indicatori macroeconomici, estimările la componenta de bază, denotă diminuări pe unele tipuri de venituri (în sumă totală de 2 267,6 mil. lei), iar pe altele - majorări (în sumă de 1 027,6 mil. lei).

Principalele **diminuări** intervin la următoarele tipuri de venituri:

- taxa pe valoarea adăugată la mărfurile importate (reducerea ritmurilor de creștere a importurilor față de cele luate în calcul, fluctuația cursului de schimb) – cu 1 235,9 mil. lei;

- granturi externe pentru susținerea bugetului (suspendarea finanțării din partea UE) – cu 578,9 mil. lei. În estimările scontate ale bugetului de stat la granturile pentru suport bugetar au rămas incluse doar 2 granturi din partea UE (Dezvoltarea rurala - 264,0 mil. lei (echivalentul a 12 mil. euro) și Educația vocațională - 53,9 mil. lei (echivalentul a 2,45 mil. euro) pe care la momentul au fost finalizate procedurile de evaluare a progresului atins și care sînt posibile a fi debursate o data cu deblocarea finanțărilor externe din partea UE. Proiectul reformei sectorului justiției nu a fost inclus în estimările scontate (280,5 mil. lei, echivalentul a 12,75 mil. euro), deoarece în acest an nu a avut misiunea de evaluare a progresului atins, astfel chiar și în cazul deblocării finanțării acesta e puțin probabil a fi debursat pînă la finele anului curent. Ultima tranșă din cadrul proiectului energetic (220,0 mil. lei, echivalentul a 10 mil. euro), destinată construcției gazoductului Ungheni – Chișinău nu a fost inclusă în estimările scontate pe anul 2015 pe motivele întârzierii lucrărilor de construcție a

acestui, la fel ca și grantul din partea Guvernului României în sumă de 80 mil. lei (echivalentul a 3,65 mil. euro), destinat finanțării lucrărilor de elaborare a documentației de proiect pentru gazoductul Ungheni-Chișinau.

- accizele la autoturisme (reducerea importurilor autoturismelor), accizele la rachiu (reducerea producției) – cu 255,3 mil. lei;

- taxele vamale (reducerea ritmurilor de creștere a importurilor față de cele prognozate) – cu 144,6 mil. lei;

- venituri din dobânzi (reieșind din evoluția încasărilor) – cu 32,3 mil. lei

- alte venituri - cu 20,6 mil. lei.

De rînd cu aceasta, principalele tipuri de venituri, la care se estimează **majorări**, sunt:

- taxa de licență pentru anumite genuri de activitate (inclusiv aditional a 20 mil. euro de la vânzarea licențelor în domeniul comunicațiilor electronice, în urma desfășurării concursului de către ANRCETI în trimestru IV) – cu 440,0 mil. lei;

- impozitul pe venit de la persoanele fizice și juridice (reieșind din evoluția încasărilor în 9 luni și creșterea mai mare a câștigului salarial mediu față de cel luat în calcul) – cu 202,0 mil. lei

- introducerea încasărilor din amenzi și sancțiuni contravenționale care la etapa adoptării bugetului nu au fost incluse (reieșind din evoluția încasărilor) – cu 183,4 mil. lei;

- taxa pe valoare adăugată pe mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova (ca rezultat al creșterii cererii interne și a măsurilor de administrare fiscală) – cu 54,2 mil. lei;

- taxa pentru procedurile vamale (reieșind din evoluția încasărilor) – cu 38,7 mil. lei;

- defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat (reieșind din rezultatele activității în anul 2014) – cu 24,3 mil. lei;

- vinieta (fluctuația cursului de schimb și creșterea numărului de autoturisme neînmatriculate în RM, care circulă pe drumurile naționale) – cu 9,3 mil. lei;

- grant pentru suport bugetar din partea Guvernului României destinat reabilitării, modernizării și/sau renovării de construcții aparținând instituțiilor publice din RM – 73,5 mil. lei (echivalentul 3,34 mil. euro);

- alte venituri – cu 2,2 mil. lei;

La componenta mijloace speciale, conform estimărilor anuale se așteaptă ca încasările anuale să fie de circa 799,6 mil. lei sau cu o creștere de 58,5 mil. lei față de

aprobat. Totodată, veniturile proprii vor fi majorate cu 31,5 mil. lei. De rînd cu aceasta, instituțiile bugetare vor beneficia suplimentar față de aprobat de granturi interne și externe în suma de 10,2 mil. lei și 12,6 mil. lei respectiv. În afară de aceasta, la această componentă sunt incluse transferuri de la FAOAM pentru Ministerul Sănătății în sumă de 29,5 mil. lei și de la bugetul de stat și bugetele UAT în sumă de 2,6 mil. lei.

La *componenta fonduri speciale*, veniturile vor fi în descreștere cu 3,4 mil. lei, totalmente din contul revizuirii veniturilor Fondului Viei și Vinului. Suma scontată a încasărilor anuale pe fonduri speciale va constitui 408,0 mil. lei față de 41,4 mil. lei aprobat.

La *componenta proiecte finanțate din surse externe*, în total pe an nu se prevăd modificări la partea de venituri, doar vor fi efectuate modificări între proiecte.

3.2.2. *La cheltuieli*

Pornind de la estimările de venituri și de la necesitățile stringente, pentru a fi incluse suplimentar în bugetul de stat pe anul curent, cheltuielile bugetului de stat pe toate componentele se propun a fi reduse cu 1 590,4 mil. lei sau cu 4,6 la sută comparativ cu cele aprobate în buget, suma anuală precizată însumînd 32 724,7 mil. lei.

Modificările pe componentele bugetului de stat se prezintă precum urmează.

	Aprobat	Modificări (+,-)	Rectificat
Total	34 315,1	-1 590,4	32 724,7
Componenta de bază	28 563,2	-1 659,5	26 903,7
Mijloace speciale	769,9	70,5	840,4
Fonduri speciale	601,4		601,4
Proiecte finanțate din surse externe	4 398,2		4 398,2

Pornind de la disponibilitățile de resurse, cheltuielile *componentei de bază* se micșorează la total cu 1 659,5 mil. lei sau cu circa 5,8 la sută. Totodată, în cadrul componentei, circa 33,6 mil. lei au fost redistribuite atît între programele de cheltuieli de la cele mai puțin prioritare la cele de importanță majoră, cît și între categoriile economice de cheltuieli, care în final se rezumă la asigurarea prestării serviciilor publice la un nivel adecvat.

La majorarea cheltuielilor din contul componentelor *mijloace speciale* au influențat creșterea volumelor de mijloace estimate pînă la finele anului, cererea din partea autorităților de a utiliza, la cheltuieli, soldurile de mijloace formate la începutul anului la conturile respective, precum și intrări suplimentare de granturi interne și externe. Astfel, din mijloace speciale se estimează cheltuieli mai mari cu 70,5 mil. lei.

Cheltuielile *fondurilor speciale și proiectelor finanțate din surse externe* se mențin la nivelul celor prevăzute în buget.

Cheltuieli curente

Sub aspectul *categoriilor economice, cheltuielile curente*, în bugetul de stat pe toate componentele se propun a fi reduse cu 532,4 mil. lei.

Cheltuielile de personal. În rezultatul revizuirii de către autoritățile publice centrale a cheltuielilor respective și ajustării limitelor de cheltuieli de personal la necesitățile reale, acestea se reduc la total, cu 91,3 mil. lei și vor constitui 4 811,4 mil. lei.

Cheltuielile pentru *mărfuri și servicii* se diminuează cu 288,1 mil. lei, constituind 3 239,5 mil. lei.

Pentru achitarea *dobînzilor* aferente datoriei de stat, cheltuielile se micșorează cu 196,0 mil. lei, în principal la serviciul datoriei de stat externe, ca rezultat al fluctuației cursului de schimb valutar, precum și la serviciul datoriei de stat interne ca urmare a micșorării emisiunii valorilor mobiliare de stat pe piața primară.

Transferurile curente în scopuri de producție se estimează la circa 481,9 mil. lei, cu o majorare de 5,4 mil. lei.

Transferurile către populație vor constitui circa 1 322,1 mil. lei și se majorează cu 4,4 mil. lei.

Transferurile de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală vor constitui 2 306,4 mil. lei, cu o reducere de 13,1 mil. lei, cauzată de revizuirea cheltuielilor pentru suportul bugetar din contul creditului acordat de Banca Mondială pentru proiectul ”Modernizarea sectorului sănătății”.

Transferurile către bugetul asigurărilor sociale de stat se majorează la total cu 41,6 mil. lei, constituind 4 431,9 mil. lei.

Transferurile de la componenta de bază către bugetele UAT s-au majorat cu 10,7 mil. lei, inclusiv:

- transferurile cu destinație specială se majorează cu 8,9 mil. lei, dintre care cheltuielile pentru învățământ se majorează cu 21,7 mil. lei, pentru școlile sportive - 0,6 mil. lei, iar pentru protecția socială se micșorează cu 13,4 mil. lei;

- transferurile din fondul de compensare – 1,8 mil. lei, pentru achitarea datoriilor aferente lucrărilor efectuate de APL la obiectele care au fost incluse în Anexa nr.4 la Legea bugetului de stat pe anul 2014 nr.339 din 23.12.2013.

Cheltuieli capitale

În contextul insuficienței de resurse pentru asigurarea finanțării cheltuielilor curente prioritare și asigurării nivelului adecvat de prestare a serviciilor publice, o parte din cheltuielile capitale se redistribuie pentru asigurarea funcționării instituțiilor publice. Astfel, pentru *cheltuieli capitale*, în bugetul de stat pe anul curent se vor direcționa 7 268,1 mil. lei, cu 1 035,4 mil. lei sau cu 12,5 la sută mai puțin decât a fost aprobat inițial în buget.

Sub aspectul componentelor bugetului de stat *cheltuielile capitale* se modifică precum urmează:

	<i>mil. lei</i>		
	Aprobat	Modificări (+,-)	Rectificat
Total	8 303,5	-1 035,4	7 268,1
Componenta de bază	3 482,1	-1 122,9	2 359,2
Mijloace speciale	102,7	45,6	148,3
Fonduri speciale	335,5	41,9	377,4
Proiecte finanțate din surse externe	4 398,2		4398,2

Pe *componenta de bază* cheltuielile capitale se reduc cu 1 122,9 mil. lei sau cu 32.2 la sută și în acest context, pot fi evidențiate următoarele diminuări:

- 485,0 mil. lei - fondul rutier;
- 300,0 mil. lei - din cauza extinderii termenului de implementare a proiectului de construcție a gazoductului Ungheni-Chișinău;
- 130,9 mil. lei - cheltuielile care urmau a fi acoperite din contul grantului pentru reformă a sectorului justiției;
- 122,7 mil. lei - fondul de eficiență energetică;
- 30,0 mil. lei - procurarea sediilor Centrului pentru Drepturile Omului și Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității;
- 25,0 mil. lei - fondul național de dezvoltare regională.

La componenta mijloace speciale, cheltuielile capitale sunt majorate în total cu 45,6 mil. lei sau cu 44,4 la sută față de cele aprobate.

La componenta fonduri speciale, cheltuielile capitale se majorează cu 41,9 mil. lei sau cu 12,5 la sută comparativ cu alocațiile aprobate. Majorarea în cauză este condiționată de necesitatea continuării construcției sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare în unele localități ale țării.

În baza unor estimări privind posibilitățile reale ale bugetului de stat și capacitățile de valorificare pînă la finele anului curent a mijloacelor financiare prevăzute în bugetul de stat pe anul 2015 pentru *finanțarea investițiilor capitale, (conform anexei nr.3)*, volumul alocațiilor în cauză în total se diminuează cu 255,0 mil. lei sau cu 9,3 la sută față de cel aprobat.

	<i>mil. lei</i>		
	Aprobat	Modificări (+,-)	Rectificat
Total	2 728,7	-255,0	2 473,7
Componenta de bază	548,1	-392,4	155,7
Mijloace speciale	9,2	-5,8	3,4
Fonduri speciale	4,8		4,8
Proiecte finanțate din surse externe	2 166,6	143,2	2 309,8

La componenta de bază, cheltuielile sunt în descreștere cu 392,4 mil. lei sau cu circa 71,6 la sută. Partea preponderentă a alocațiilor se diminuează în legătură cu extinderea termenului de implementare a proiectului de construcție a gazoductului Ungheni-Chișinău (300,0 mil. lei), dat fiind faptul, că pînă în prezent nu a fost elaborată documentația de proiect și deviz, și, concomitent, din cauza suspendării debursării grantului de suport bugetar pentru reformă a sectorului justiției, cheltuielile de investiții capitale se micșorează cu 45,3 mil. lei.

Totodată, nivelul scăzut de asimilare a mijloacelor prevăzute pentru investiții capitale a determinat reducerea limitelor prevăzute pentru:

- reconstrucția sediului Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, bd. Iu. Gagarin, nr.10, municipiul Chișinău - cu 28,0 mil. lei;

- reconstrucția clădirilor din domeniul ocrotirii sănătății din contul creditului oferit de Banca Mondială– 11,5 mil. lei;

- restaurarea și construcția edificiilor instituțiilor din domeniul culturii din contul grantului oferit de Guvernul României– 9,6 mil. lei.

La *componenta mijloace speciale*, din cauza neacumulării mijloacelor, cheltuielile se diminuează cu 5,8 mil. lei, ceea ce constituie 63,0% din alocațiile aprobate pe an.

La *componenta proiecte finanțate din surse externe (incluse în anexa nr.3)*, cheltuielile se majorează cu 143,2 mil. lei sau cu 6,6 la sută față de cele aprobate.

3.3. Estimările de cheltuieli pe grupe funcționale principale

3.3.1. Serviciile de stat cu destinație generală

Cheltuielile pentru grupa dată se prevăd cu o creștere de 64,7 mil. lei sau 4,5 la sută față de aprobat.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobat pe an	1454.0	1257.2	113.7		83.1
2. Executat în ianuarie-septembrie	985.7	813.7	79.7		92.3
3. Propuneri de modificare (+;-)	64.7	-5.7	5.3		66.5
4. Rectificat pe an	1518.7	1251.5	119.0		149.6

La *componenta de bază*, principalii factori care au generat modificările față de bugetul aprobat se prezintă precum urmează:

- *reduceri de alocații:*
  - reducerea cheltuielilor curente și capitale (procurarea mijloacelor fixe), reieșind din soldurile de mijloace financiare necontractate/libere, existente la situația din 01.10.2015 – 26,4 mil. lei;
  - optimizarea cheltuielilor de personal din contul economiilor aferente funcțiilor vacante – 4,1 mil. lei;
  - reducerea cheltuielilor autorităților publice cu finanțare din contul suportului bugetar acordat pentru realizarea reformei în domeniul justiției (inclusiv pentru

procurarea sediilor Oficiului Avocatului Poporului și Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității), reieșind din soldurile de mijloace financiare necontractate/libere, existente la situația din 01.10.2015 – 31,3 mil. lei;

- reducerea cheltuielilor autorităților publice cu finanțare din contul suportului bugetar acordat pentru liberalizarea regimului de vize, reieșind din soldurile de mijloace financiare necontractate/libere, existente la situația din 01.10.2015 – 2,7 mil. lei;

- reducerea parțială a cheltuielilor la investiții capitale aferente reconstrucției sediului Inspectoratului Fiscal Principal de Stat – 28,0 mil. lei.

- *majorări de alocații:*

- asigurarea cheltuielilor ce țin de implementarea Sistemului informațional „e-Parlament” – 22,0 mil. lei;

- procurarea utilajului și echipamentului, lucrări de montare a sistemului de ventilare și climatizare, și a sistemului antiincendiar a sediului clădirii Parlamentului RM – 51,5 mil. lei;

- majorarea plafonului de cheltuieli la Comisia Electorală Centrală ocazionată de alocarea mijloacelor financiare din fondul de rezervă al Guvernului pentru pregătirea și desfășurarea alegerilor locale generale din 14 iunie 2015 cu restabilirea la rectificarea bugetului, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.354 din 10.06.2015 – 10,0 mil. lei;

- asigurarea cheltuielilor Consiliului Concurenței ce țin de plata chiriei sediului autorității publice, inclusiv pentru stingerea datoriilor creditoare acumulate – 2,4 mil. lei.

- alocarea parțială a mijloacelor financiare necesare pentru finalizarea procesului de generalizare și sistematizare a rezultatelor Recensământului Populației și al Locuințelor din Republica Moldova în anul 2014 – 0,9 mil. lei.

La componenta mijloace speciale, cheltuielile se majorează cu 5,3 mil. lei, în legătură cu revizuirea părții de venituri și valorificarea soldurilor de mijloace financiare obținute din granturi.

La componenta proiecte finanțate din surse externe, cheltuielile se majorează cu 66,5 mil. lei, în legătură revizuirea părții de intrări, ca rezultat al evoluției cursului valutar, precum și desfășurarea unor activități suplimentare.

3.3.2. Activitatea externă

Alocațiile pentru grupa dată se prevăd cu o descreștere de 3,7 mil. lei sau 1,0 la sută comparativ cu cele aprobate.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	364,5	332,6	31,9		
2. Executate în ianuarie-septembrie	247,0	228,6	18,4		
3. Propuneri de modificare (+;-)	-3,7	-6,7	3,0		
4. Rectificate pe an	360,8	325,9	34,9		

La componenta de bază, principalii factori care au generat modificările față de bugetul aprobat se prezintă precum urmează:

- *reduceri de alocații:*
  - reducerea cheltuielilor curente și capitale (procurarea mijloacelor fixe), reieșind din soldurile de mijloace financiare necontractate/libere, existente la situația din 01.10.2015 – 5,0 mil. lei;
  - optimizarea cheltuielilor de personal din contul economiilor aferente funcțiilor vacante – 1,0 mil. lei;
  - reducerea cheltuielilor Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene cu finanțare din contul suportului bugetar acordat pentru liberalizarea regimului de vize, reieșind din soldurile de mijloace financiare necontractate/libere, existente la situația din 01.10.2015 – 0,7 mil. lei.

La componenta mijloace speciale, cheltuielile se majorează cu 3,0 mil. lei, în legătură cu revizuirea părții de venituri obținute din granturi, precum și valorificarea soldurilor de mijloace financiare acumulate la acest capitol la început de an.

3.3.3. Apărare națională

La grupa dată se propune o micșorare a alocațiilor în sumă de 11,6 mil.lei sau 0,4 la sută comparativ cu cele aprobate.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	451,8	427,3	24,5		
2. Executat în ianuarie-septembrie	311,2	287,8	23,4		
3. Propuneri de modificare (+;-)	-1,9	-11,7	9,8		
4. Rectificat pe an	449,9	415,6	34,3		

La componenta de bază cheltuielile sunt micșorate cu 11,7 mil.lei și sunt condiționate de reducerea alocațiilor pentru:

- achiziționarea spațiului locativ de serviciu - cu 9,6 mil.lei;
- reparația capitală a încăperilor cu - 2,1 mil.lei.

La componenta *mijloace speciale*, cheltuielile s-au majorat cu 9,8 mil.lei, în legătură cu revizuirea părții de venituri din serviciile prestate contra plată – 7,3 mil.lei și din contul soldurilor de mijloace bănești înregistrate la 01 ianuarie 2015 la granturi, donații, sponsorizări și alte intrări cu titlu gratuit -2,5 mil.lei.

3.3.4. Justiția

Alocațiile pentru grupa dată sînt prevăzute cu o reducere de 75,1 mil.lei sau 10,2 la sută față de cele aprobate.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	738,7	684,2	54,5		
2. Executat în ianuarie-septembrie	433,1	395,8	37,3		
3. Propuneri de modificare (+;-)	-75,1	-80,4	5,3		
4. Rectificat pe an	663,6	603,8	59,8		

La *componenta de bază*, diminuarea cu 80,4 mil.lei este condiționată, de următorii factori:

- *majorarea alocațiilor* pentru:
  - achitarea indemnizației unice la eliberarea din funcție a angajaților din domeniu 2,6 mil.lei;
- *reducerea alocațiilor*:
  - cheltuieli de personal ca urmare a unor ajustări structurale din sector, precum și redistribuirea la alte articole a economiilor formate, întru asigurarea activității instituțiilor din domeniu cu 11,7 mil.lei;
  - din contul suportului bugetar acordat din partea Uniunii Europene pentru reforma justiției– 66,7 mil.lei Alocațiile în cauză au fost reduse în contextul evaluării capacității de valorificare pînă la sfârșitul anului
  - optimizarea unor cheltuieli curente cu - 4,6 mil.lei;

La *componenta mijloace speciale*, cheltuielile s-au majorat cu 5,3 mil.lei, în legătură cu revizuirea părții de venituri.

3.3.4¹. Jurisdicție constituțională

Pentru activitatea Curții Constituționale alocațiile se prevăd a fi majorate cu 0,2 mil.lei sau cu 1,7 la sută față de cele aprobate.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	12,1	12,1			
2. Executat în ianuarie-septembrie	7,3	7,3			
3. Propuneri de modificare (+;-)	0,2		0,2		
4. Rectificat pe an	12,3	12,1	0,2		

La *componenta de bază* suma alocațiilor nu a fost modificată.

La *componenta mijloace speciale*, cheltuielile s-au majorat cu 0,2 mil.lei, în legătură cu acumularea veniturilor în urma prestării serviciilor cu plată.

3.3.5. Menținerea ordinii publice și securității naționale

La grupa dată se propune o micșorare a alocațiilor în sumă de 60,3 mil. lei sau 2,0 la sută comparativ cu cele aprobate.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	2444,4	2319,7	70,7		54,0
2. Executat în ianuarie-septembrie	1654,9	1583,6	37,7		33,6
3. Propuneri de modificare (+;-)	-60,3	-78,5	18,2		
4. Rectificat pe an	2384,1	2241,2	88,9		54,0

La componenta de bază micșorarea cu 78,5 mil. lei este condiționată, de următorii factori:

- *majorarea alocațiilor pentru:*

- restabilirea alocațiilor la cheltuieli de personal dezafectate pentru achitarea indemnizațiilor la încetarea raporturilor de muncă - cu 10,0 mil. lei;

- reconstrucția sediului Direcției regionale „Est” a Poliției de Frontieră - cu 1,5 mil. lei;

- dotarea colaboratorilor afacerilor interne - cu 10,0 mil. lei;

- alimentația deținuților, în legătură cu majorarea prețurilor la produsele alimentare - cu 9,2 mil. lei;

- procurarea cărbunelui pentru sistemul penitenciar - cu 4,8 mil. lei;

- achitarea indemnizațiilor la încetarea raporturilor de muncă - cu 0,4 mil. lei;

- contribuția Guvernului Republicii Moldova la proiectul de asistență tehnică, negociat de către Comitetul Național Olimpic și Sportiv cu Federația Internațională de Atletism și Comitetul Internațional Olimpic pentru renovarea stadionului „Dinamo” al Ministerului Afacerilor Interne - cu 2,6 mil. lei;

- *reducerea alocațiilor:*

- din suporturile bugetare acordate din partea Uniunii Europene cu 97,0 mil. lei, inclusiv pentru liberalizarea regimului de vize - cu 58,8 mil. lei și pentru reforma justiției - cu 38,2 mil lei. Alocațiile în cauză au fost reduse în contextul evaluării capacității de valorificare pînă la sfârșitul anului;

- optimizarea unor cheltuieli curente și capitale - cu 20,0 mil. lei.

La componenta *mijloace speciale*, cheltuielile s-au majorat cu 18,3 mil. lei, în legătură cu revizuirea părții de venituri din serviciilor prestate contra plată cu 17,4 mil. lei și din contul soldului înregistrat la 1 ianuarie 2015 din granturi, donații, sponsorizări și alte intrări cu titlu gratuit cu 0,9 mil. lei.

3.3.6. *Învățămînt*

Cheltuielile pentru grupa dată se propun cu o diminuare de 75,0 mil. lei, sau 0,9 la sută față de cele aprobate pe an.

	<i>mil. lei</i>				
	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	8 230,6	7 846,1	167,7	26,7	192,7
2. Executate în ianuarie-septembrie	5 718,7	5 372,5	88,4	17,9	239,9
3. Propuneri de modificare (+;-)	-75,0	-171,5	3,9		92,6
4. Rectificat pe an	8 155,6	7 674,6	171,6	26,7	285,3

La componenta de bază, factorii care au generat modificarea alocațiilor aprobate se prezintă, precum urmează:

- *majorarea cheltuielilor* cu 32,5 mil. lei, dintre care:

- asigurarea implementării prevederii Legii nr. 355-XVI cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar (anexa nr.11 punctul din Note) - 29,4 mil. lei (inclusiv transferuri cu destinație specială pentru învățămînt - 24,2 mil. lei). Pentru instituțiile de învățămînt superior care activează în condiții de autogestione, cheltuielile respective au constituit 2,0 mil. lei;

- achitarea datoriilor pentru lucrările de reparație capitală efectuate în Școala Republicană de Hipism și Pentatlon Modern, achitarea cotei părți a proiectului „Promovarea producției sustenabile și implementarea bunelor practici în fermele de bovine din zona transfrontalieră România - Republica Moldova și Ucraina”, alte cheltuieli ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, din contul economiilor identificate în grupa „Agricultura, gospodăria silvica, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor” – 3,1 mil. lei.

• *micșorarea cheltuielilor* cu 204,0 mil. lei, inclusiv din contul:

- economiilor identificate la cheltuieli de personal (funcții vacante) – 17,6 mil. lei;

- reducerii cheltuielilor din împrumutul acordat de Banca Mondială în cadrul proiectului ”Reforma în educație”, pentru care Ministerul Educației deține calitatea de investitor, din lipsa capacității de absorbție integrală a mijloacelor prevăzute – 77,4 mil. lei;

- reducerii transferurilor cu destinație specială pentru învățământ, cauzate de nedeschiderea grupelor preșcolare, precum și sistarea activității instituțiilor preșcolare în unele primării – 2,7 mil. lei;

- excluderii cheltuielilor prevăzute în scopul realizării programului de suport bugetar în domeniul reformei învățământului profesional tehnic, finanțat de Comisia Europeană, dat fiind capacitățile reduse de valorificare a alocațiilor – 50,0 mil. lei;

- optimizării altor cheltuieli curente și capitale ale instituțiilor de învățământ – 56,3 mil. lei.

La *componenta mijloace speciale*, se prevede majorarea cheltuielilor cu 3,9 mil. lei, cauzată, preponderent, de majorarea părții de cheltuieli din contul soldului de mijloace la cont la 1 ianuarie 2015 (3,8 mil. lei). Concomitent se propune majorarea veniturilor cu 0,1 mil. lei, grație intrărilor de granturi pe conturile instituțiilor de învățământ, cu creșterea respectivă a cheltuielilor.

La *componenta fonduri speciale*, veniturile și cheltuielile se propun a fi menținute la nivelul aprobat.

La *componenta proiecte finanțate din surse externe*, se prevede majorarea cheltuielilor cu 92,6 mil. lei din contul:

- soldului de mijloace la cont la 1 ianuarie 2015 pe proiectul „Programul de asistență tehnică și financiară acordată de Guvernul României pentru instituțiile preșcolare din Republica Moldova” - 85,7 mil. lei;

- contribuției autorităților locale (5,2 mil. lei) și intrărilor de granturi (0,4 mil. lei) la același proiect;

- intrărilor de granturi pe conturile instituțiilor de învățământ în cadrul proiectelor „Parteneriatul global pentru educație” (0,4 mil. lei) și „Educația artistică și culturală în contextul cooperării transfrontaliere durabile” (0,9 mil. lei).

3.3.7. Știință și inovare

Cheltuielile pentru grupa dată se propun cu o creștere de 18,3 mil. lei, sau 4,3 la sută față de cele aprobate pe an.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	423,6	358,4	40,4		24,8
2. Executate în ianuarie-septembrie	288,4	243,2	25,5		19,7
3. Propuneri de modificare (+;-)	18,3	-8,5	6,4		20,4
4. Rectificat pe an	441,9	349,9	46,8		45,2

La componenta de bază, factorii care au generat modificarea alocațiilor aprobate se prezintă, precum urmează:

- *majorarea cheltuielilor* cu 0,1 mil. lei, pentru lucrările de mentinere a fondului genetic viticol.
- *micșorarea cheltuielilor* cu 8,5 mil. lei, inclusiv:
  - cheltuielilor salariale cu 2,7 mil. - economii formate din contul funcțiilor vacante.
  - optimizarea altor cheltuieli curente cu 5,8 mil. lei.

La *componenta mijloace speciale*, se propune majorarea veniturilor și cheltuielilor cu 6,4 mil. lei, din contul „granturi interne”.

La *componenta proiecte finanțate din surse externe*, veniturile și cheltuielile se propun a fi majorate cu 20,4 mil. lei, urmare a asocierii și participării Republicii Moldova la noul program-cadru al Comunității Europene pentru cercetare și inovare “Orizont-2020”.

3.3.8. *Cultură, artă, sport și acțiuni pentru tineret*

Cheltuielile pentru grupa dată sînt prevăzute cu o descreștere de 65,4 mil. lei sau 9,9 la sută față de cele aprobate.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	647,8	635,7	12,1		
2. Executate în ianuarie-septembrie	385,5	377,0	8,5		
3. Propuneri de modificare (+;-)	-64,1	-64,5	0,4		
4. Rectificat pe an	583,7	571,2	12,5		

La *componenta de bază*, cheltuielile sînt în descreștere cu 64,5 mil. lei sau cu circa 10,1 la sută.

Factorii care au generat descreșterea cheltuielilor sunt:

- *Micșorarea alocațiilor* cu 66,6 mil. lei, inclusiv din contul:
  - nevalorificării mijloacelor financiare destinate activității instituțiilor de cultură – 1,9 mil. lei (inclusiv 0,6 mil. lei cheltuieli salariale);
  - optimizării alocațiilor destinate edițiilor periodice – 0,3 mil. lei;
  - reducerii alocațiilor Centrului Național al Cinematografiei în legătură cu inactivitatea acestuia – 2,0 mil. lei (inclusiv 1,0 mil. lei cheltuieli salariale);
  - reducerii cheltuielilor prevăzute pentru restaurarea obiectelor social-culturale - 10,5 mil. lei;
  - optimizării alocațiilor planificate pentru măsuri sportive – 40,0 mil. lei și activităților pentru tineret – 10,0 mil. lei;
  - măsurilor cultural-artistice – 0,9 mil. lei;

➤ optimizării cheltuielilor curente ale instituțiilor sportive – 1,0 mil. lei (inclusiv 0,6 mil. lei ch.salariale).

- *Majorarea cheltuielilor* cu 2,1 mil. lei, dintre care:

➤ asigurarea implementării prevederii Legii nr. 355-XVI cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar (anexa nr.11 punctul din Note) – 0,8 mil. lei (inclusiv transferuri cu destinație specială – 0,6 mil. lei).

➤ efectuarea lucrărilor de restaurare a Casei-muzeu „Grigore Vieru”, s.Pererîta, r.Briceni - 0,9 mil. lei și conectarea rețelelor inginerești ale Sălii de haltere din str. A.Lăpușneanu 2a și construcția zidului de protecție a Școlii sportive specializate de fotbal - 0,4 mil. lei.

La *componenta mijloace speciale*, cheltuielile sunt în creștere cu 0,4 mil. lei sau cu 3,3 la sută față de nivelul aprobat, preponderent din contul soldului în mărime de 0,3 mil. lei. Concomitent se propune majorarea veniturilor și cheltuielilor cu 0,1 mil. lei din intrări de granturi pe contul instituțiilor de cultură.

3.3.9 Ocrotirea sănătății

Cheltuielile pentru grupa dată sunt prevăzute cu o micșorare de 237,6 mil. lei sau de 6,3 la sută față de cele aprobate.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobat pe an	3776,0	2795,6	141,2		839,2
2. Executat în ianuarie-septembrie	2379,1	1693,2	87,2		598,7
3. Propuneri de modificare (+;-)	-237,6	-38,1	23,0		-222,5
4. Rectificat pe an	3538,4	2757,5	164,2		616,7

La *componenta de bază* cheltuielile se micșorează cu 38,1 mil. lei, fiind condiționate de:

- revizuirea acțiunilor proiectului „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova” din contul împrumutului acordat de Banca Mondială pentru reducerea riscurilor aferente bolilor nontransmisibile, îmbunătățirea protecției financiare și sporirea eficienței serviciilor de sănătate în Republica Moldova – 29,4 mil. lei, din

care Ministerul Sănătății – 16,3 mil. lei, și transferurile de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală - 13,1 mil. lei;

- optimizarea cheltuielilor instituțiilor din domeniul ocrotirii sănătății – 8,7 mil. lei, inclusiv 5,1 mil. lei reducerea cheltuielilor Centrului de reabilitare pentru copii s. Ivancea, r-nul Orhei ca urmare a imposibilității de punere în funcțiune în anul 2015.

La componenta mijloace speciale factorii care au generat modificarea alocațiilor aprobate se prezintă, precum urmează:

- majorarea cheltuielilor cu 34,5 mil. lei, determinată de acordarea granturilor de către donatorii externi și interni (33,2 mil. lei) și utilizarea soldului mijloacelor bănești la situația din 1 ianuarie 2015 la categoria „Granturi, sponsorizări/ filantropie și donații” (1,3 mil. lei);

- micșorarea cheltuielilor cu 11,5 mil. lei cauzată, de nerealizarea părții de venituri din prestarea serviciilor cu plată.

La componenta proiecte finanțate din surse externe, cheltuielile se micșorează cu 222,5 mil. lei și derivă din revizuirea activităților propuse din cadrul următoarelor proiecte:

- 0,6 mil. lei – proiectul „Reforma de planificare strategică a managementului informației în sănătate”;
- 219,4 mil. lei – proiectul „Îmbunătățirea serviciilor medicale”;
- 2,5 mil. lei – proiectul „Modernizarea sectorului sănătății în republica Moldova”.

3.3.10. Asigurarea și asistența socială

Cheltuielile pentru ramura dată se micșorează cu 55,5 mil. lei sau cu 0,9 la sută față de cele aprobate.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	<i>mil. lei</i> Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	6183,8	6011,3	12,8	110,9	48,8
2. Executate în ianuarie-septembrie	4733,7	4629,6	6,0	83,2	14,9
3. Propuneri de modificare (+; -)	-55,5	-31,8	-1,3		-22,4
4. Rectificat pe an	6128,3	5979,5	11,5	110,9	26,4

La *componenta de bază*, cheltuielile s-au micșorat în total cu 31,8 mil. lei, fiind condiționate de următorii factori:

- *Majorări de alocații* în sumă de 155,0 mil. lei pentru:
  - modificarea transferurilor de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat pentru plata prestațiilor de asistență socială – 152,9 mil. lei în legătură cu:
    - majorarea cuantumului venitului lunar minim garantat de stat de la 720 lei până la 765 lei, începând cu 1 aprilie 2015 – 51,9 mil. lei,
    - majorarea cuantumului venitului lunar minim garantat de stat de la 765 lei până la 900 lei, începând cu 1 octombrie 2015 – 84,6 mil. lei,
    - majorarea mărimii ajutorului pentru perioada rece a anului de la 250 lei până la 315 lei, începând cu 1 noiembrie 2015 – 8,0 mil. lei,
    - modificarea numărului beneficiarilor de alte prestații sociale – 8,4 mil. lei;
  - modificarea transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale pentru plata unor prestații sociale – 1,4 mil. lei, în legătură cu revederea tarifelor la resursele energetice și creșterea numărului beneficiarilor de compensații în scopul deservirii cu transport a persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor.
  - susținerea copiilor rămași fără îngrijirea părintească din școlile profesionale și de meserii, instituțiile de învățământ mediu de specialitate și superior, școlile de tip internat și casele de copii, subordonate Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare - 0,6 mil. lei.

- *Reduceri de alocații* în sumă de 210,5 mil. lei în legătură cu:
  - reducerea transferurilor de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat pentru acoperirea deficitului acestuia - 100,0 mil. lei, ca urmare a precizării veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat,
  - reducerea transferurilor de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat pentru plata suportului financiar de stat – 11,3 mil. lei, în legătură cu micșorarea numărului beneficiarilor ale plăților date;
  - neadresarea deponenților Băncii de Economii născuți până în anul 1934, inclusiv beneficiari de indexare ai anului 2015, pentru ridicarea sumei indexate - 20,0 mil. lei;
  - optimizarea cheltuielilor instituțiilor de asistență socială subordonate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei – 23,3 mil. lei, din care ponderea

majoră revine mărfurilor și serviciilor - 13,1 mil. lei, precum și redistribuirea a 0,2 mil. lei pentru asamblarea cărucioarelor persoanelor cu dizabilități;

- reducerea transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale pentru plata unor prestații sociale – 14,8 mil. lei, ca urmare a revizuirii de către APL a numărului beneficiarilor de prestațiile sociale respective;

- modificarea contingentului și a mărimii medii a pensiilor beneficiarilor din rîndul militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne – 13,0 mil. lei;

- excluderea alocațiilor prevăzute pentru 3 luni (octombrie-decembrie) pentru plata serviciilor de distribuire a pensiilor din rîndul militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.545 din 12 august 2015”Cu privire la achitarea prestațiilor sociale” - 2,0 mil. lei,

- stoparea procesului de achitare a compensațiilor pentru restituirea valorii bunurilor confiscate persoanelor supuse represiunilor politice în baza deciziilor comisiilor speciale raionale – 2,0 mil. lei;

- diminuarea cheltuielilor de subvenționare a dobînzilor la creditele bancare preferențiale acordate de către băncile comerciale cooperativelor de construcție a locuințelor din cauza rambursării anticipate a creditelor – 0,2 mil. lei;

La *componenta mijloacele speciale* reducerea cheltuielilor este condiționată de neacumularea veniturilor la Centrul republican de recuperare a invalizilor și pensionarilor ”Speranța” Vadul lui Vodă în urma serviciilor balneosanatoriale – 1,3 mil. lei.

La *componenta proiecte finanțate din surse externe*, reducerea cheltuielilor cu 22,4 mil. lei derivă din revizuirea planului de activități din cadrul proiectului Băncii Mondiale ”Consolidarea eficienței rețelei de asistență socială” gestionat de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, în urma extinderii termenului de executare a proiectului pînă la data de 30 iunie 2017.

3.3.11. Agricultura, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor

Cheltuielile incluse la grupa dată sunt prevăzute cu o diminuare de 73,1 mil. lei, sau circa 0,02 la sută față de aprobat.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobat pe an	2580,6	944,6	59,6	30,0	1561,4
2. Executat în ianuarie - septembrie	1369,9	402,8		5,0	962,1
3. Propuneri de modificare (+; -)	-73,1	-15,4			-57,7
4. Rectificat pe an	2507,5	929,2	59,6	30,0	1503,7

La componenta de bază, diminuarea cheltuielilor cu 15,4 mil. lei, a fost determinată de următorii factori:

- 4,7 mil. lei – diminuarea cheltuielilor de personal, din care:
  - 3,3 mil. lei – diminuarea cheltuielilor de personal ca urmare a existenței locurilor vacante în cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentară.
  - 1,4 mil. lei - economii identificate la cheltuielile de personal de la Serviciul Antigridină (1,2 mil. lei) și aparatul central al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (0,2 mil. lei).
- 4,1 mil. lei – economii identificate la plata mărfurilor și serviciilor, din care 3,0 mil. lei din contul cheltuielilor planificate pentru manoperă de la vaccinarea animalelor și 0,5 mil. lei de la Centrul Național pentru Diagnostică Veterinară.
- 2,2 mil. lei - economii identificate la contribuția Guvernului pentru programele IFAD V și VI din care 1,5 mil. lei vor fi diminuate iar 0,7 mil. lei urmează a fi redistribuite între alte grupe de cheltuieli.
- 3,0 mil. lei - economii identificate la măsurile pentru dezvoltarea viticulturii și la măsurile pentru dezvoltarea pepinieritului și pomiculturii din care 1,3 mil. lei urmează a fi redistribuite între alte grupe de cheltuieli.
- 1,0 mil. lei – reducerea sumei destinată extinderii, regenerării și protecției fondului forestier de la Agenția „Moldsilva”.
- 0,4 mil. lei – reducerea cheltuielilor planificate pentru reparațiile capitale și procurarea mijloacelor fixe.

La componenta proiecte finanțate din surse externe, suma diminuată constituie 57,7 mil. lei, care a fost influențată de următorii factori:

- 49,4 mil. lei – majorarea sumei destinată proiectului „Agricultura Competitivă”, care în procesul rectificării a fost iarăși diminuată cu 6,3 mil. lei față de aprobat.
- 44,0 mil. lei - diminuarea totală a cheltuielilor destinate proiectului „Livada Moldovei” din cauza tergiversării termenului de inițiere a programului;

- 20,0 mil. lei - diminuarea sumei destinată programelor IFAD V și VI din cauza executării slabe ale acestora în primele 9 luni ale anului curent;
- 43,1 mil. lei - diminuarea sumei proiectului „Agricultura Competitivă”.

3.3.12. Protecția mediului și hidrometeorologia

Cheltuielile pentru grupa dată se prevăd cu o diminuare în sumă de 33,8 mil. lei sau 11,3 la sută față de aprobat.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobat pe an	299,7	80,1	5,7	128,7	85,2
2. Executat în ianuarie-septembrie	128,4	43,6	4,4	49,1	31,3
3. Propuneri de modificare (+; -)	-33,8	-20,6	1,1	3,5	-17,8
4. Rectificat pe an	265,9	59,5	6,8	132,2	67,4

La *componenta de bază*, diminuarea cheltuielilor cu 20,6 mil. lei a fost determinată de redistribuirea alocațiilor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională la alte ramuri.

La *componenta mijloace speciale* cheltuielile se majorează cu circa 1,1 mil. lei, datorită acumulărilor suplimentare ce urmează a fi încasate până la finele anului de la prestarea serviciilor cu plată.

La *componenta fonduri speciale* majorarea se datorează redistribuirii Fondului Ecologic Național (de la cheltuieli gr. 15.2 subprogr. 75.2 Agenția „Apele Moldovei”) în mărime de 3,5 mil. lei.

La *componenta proiecte finanțate din surse externe*, diminuarea cheltuielilor cu 17,8 mil. lei a fost determinată de următorii factori:

- majorarea alocațiilor cu 11,8 mil. lei pentru Proiectul „East-Avert prevenirea și protecția împotriva inundațiilor din bazinele superioare ale râurilor Siret și Prut, prin aplicarea unui sistem de monitorizare”;

- diminuarea cheltuielilor cu 30,0 mln. lei pentru Proiectul Managementul dezastrelor și riscurilor climatice în Moldova”;

- majorarea alocațiilor cu 0,4 mil. lei pentru Proiectul „Suport pentru operațiunile de proiect ale Oficiului Finanțării de Carbon”.

3.3.13. *Industria și construcțiile*

Cheltuielile la grupa dată sunt prevăzute cu o majorare de 1,6 mil. lei sau cu 0,04 la sută față de cele aprobate.

mil. lei

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale
1. Aprobate pe an	43,3	43,3	
2. Executat ianuarie - septembrie	25,4	25,4	0,1
2. Modificări (+; -)	1,6	1,5	
3. Rectificat pe an	44,9	44,8	0,1

Majorarea cheltuielilor la componenta de bază cu 1,5 mil. lei este condiționată de următorii factori:

- necesitatea efectuării lucrărilor de reparație a intrării principale la Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor - 0,9 mil. lei;

- majorarea alocațiilor preconizate pentru procurarea de utilaj și materie primă și asamblarea cărucioarelor invalizilor, întreprinderilor Societății Orbilor din Moldova, Asociației Surzilor din Republica Moldova și ale Societății Invalizilor din Republica Moldova - 0,6 mil. lei.

3.3.14. *Transporturile, gospodăria drumurilor, comunicațiile și informatica*

Cheltuielile la grupa dată pentru anul 2015, sunt diminuate cu 501,6 mil. lei sau cu 19,5 la sută față de nivelul aprobat.

Evoluția cheltuielilor la această grupă pentru anul 2015 se prezintă în tabelul ce urmează:

mil. lei

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobabil pe an	2 571,4	1 620,4	4,4		946,6
2. Executat în ianuarie-septembrie	929,2	472,2	2,1		454,9
3. Propuneri de modificare (+; -)	-501,6	-501,6			
4. Rectificat pe an	2069,8	1 118,8	4,4		946,6

La componenta de bază, au fost efectuate majorări de alocații pentru procurarea unității plutoare (glisor) destinate Î.S. "Bacul Molovata" - 0,9 mil. lei, precum și pentru achitarea indemnizației pentru fostul ministru Vasile Botnari, conform art.1, alin.(1) și art.2 al Legii RM nr.760-XVI din 24.12.1999 și pentru viceministru dl Iulian Postică, în conformitatea cu art.20, punctul 2) din Legea nr.64-XII din 31 mai 1990- 0,2 mil. lei.

Diminuarea cheltuielilor la componenta de bază a fost determinată de evoluția indicatorilor macro-economiști pe care se bazează bugetul, care este în descreștere, cauzată de conjunctura economică și financiară regională, ceea ce influențează negativ asupra executării părții de venituri a bugetului de stat și, respectiv, crează constrângeri bugetare semnificative în finanțarea cheltuielilor bugetare la Fondul rutier (485,0 mil. lei) și Fondul Național de Dezvoltare Regională (16,8 mil. lei) pentru anul respectiv. De asemenea, atestăm economii la acoperirea pierderilor suferite prin acordarea de înlesniri la transport - 0,9 mil. lei.

3.3.15. Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe

Cheltuielile incluse la grupa dată sînt prevăzute cu o majorare de 49,1 mil. lei sau circa 10,7 la sută față de nivelul aprobat.

mil. lei

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobabil pe an	460,8	42,4	0,1	305,0	113,3
2. Executat în ianuarie - septembrie	243,3	11,5	0,03	160,4	71,4

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
3. Propuneri de modificare (+; -)	49,1	-20,8		-3,4	73,3
4. Rectificat pe an	509,9	21,6	0,1	301,6	186,6

La componenta de bază se atestă o diminuare a cheltuielilor cu 20,8 mil. lei, dintre care: micșorarea Fondului Național de Dezvoltare Regională cu 21,5 mil. lei și majorarea cheltuielilor cu 0,7 mil. lei în legătură cu construcția apeductului în s. Burlacu, r. Cahul.

La componenta fonduri speciale, micșorarea alocațiilor cu 3,4 mil. lei este cauzată de redistribuirea sumelor Fondului Ecologic Național, de la grupa „Gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe” la grupa „Protecția mediului și hidrometeorologia”.

La componenta proiecte investiționale, cheltuielile s-au majorat cu 37,3 mil. lei pentru proiectul „Construcția locuințelor sociale II” și cu 36,0 mil. lei pentru proiectul „Aprovizionare cu apă și canalizare”.

3.3.16. Complexul pentru combustibil și energie

Cheltuielile pentru grupa dată se prevăd cu o diminuare de 395,2 mil. lei sau cu 66,4 la sută față de aprobat.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobat pe an	595,0	523,7		71,3
2. Executat în ianuarie - septembrie	49,7	19,4		30,3
3. Propuneri de modificare (+; -)	-395,2	-422,6		27,4
4. Rectificat pe an	199,7	100,9		98,8

La componenta de bază, diminuarea cheltuielilor cu 422,6 mil. lei este determinată de următorii factori:

- nefinalizarea lucrărilor de proiectare și expertiză în anul curent, lucrările ce țin de construcția gazoductului Ungheni-Chișinău - 300,0 mil.lei;

- Fondul de Eficiență Energetică a fost diminuat, luând în considerație prezența soldurilor de mijloace financiare pe conturile de decontare - 122,6 mil.lei;

La componenta proiectele investiționale, majorarea cheltuielilor cu 27,4 mil.lei este determinată de preconizarea cheltuielilor aferente proiectului „Interconectarea sistemelor energetice ale Republicii Moldova și Ucrainei la Comunitatea Europeană a Operatorilor de Energie Electrică” (ENTSOE).

3.3.17. Serviciul datoriei de stat

Cheltuielile totale la grupa dată se prevăd cu o micșorare de 196,0 mil. lei, fiind condiționată de următorii factori:

- micșorarea cu 127,0 mil.lei a alocațiilor destinate *serviciului datoriei de stat externe*, reieșind din fluctuațiile de curs valutar a dolarului SUA față de alte valute, precum și din cererile de plată din partea creditorilor externi pînă la finele anului 2015;

- *diminuarea cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne* cu 69,0 mil. lei, cauzată de micșorarea emisiunii valorilor mobiliare de stat pe piața primară.

3.3.18. Completarea rezervelor de stat

Alocații la grupa dată sînt prevăzute cu o reducere a alocațiilor în sumă de 5,0 mil.lei sau 10,2 la sută comparativ cu cele aprobate.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Fonduri speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	49,1	19,2	29,9		
2. Executat în ianuarie-septembrie	18,9	13,0	5,9		
3. Propuneri de modificare (+;-)	-5,0		-5,0		
4. Rectificat pe an	44,1	19,2	24,9		

La *componenta de bază* suma alocațiilor nu a fost modificată.

La *componenta mijloace speciale*, cheltuielile s-au redus cu 5,0 mil.lei, în legătură cu diminuarea părții de venituri din serviciile prestate contra plată.

3.3.19. Alte servicii legate de activitatea economică

Cheltuielile pentru grupa dată se prevăd cu o diminuare de 170,2 mil.lei sau 41,3 la sută față de aprobat.

	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobat pe an	411,9	268,2	0,6	143,1
2. Executat în ianuarie-septembrie	183,1	96,4	0,2	86,5
2. Propuneri de modificare (+; -)	170,2	29,3		140,9
3. Rectificat pe an	582,1	297,6	0,6	283,9

La *componenta de bază*, propunerile de modificare cu 29,3 mil.lei rezultă din următorii factori:

Diminuări totale de 2,2 mil.lei, dintre care:

- 0,5 mil.lei, economii la salariu identificate în cadrul instituțiilor din subordinea Ministerului Economiei;

- 1,7 mil.lei, economii identificate în urma nefinalizării reformelor instituționale în cadrul Agenției Relații Funciare și Cadastru.

Majorări totale de 31,5 mil.lei, care este rezultatul redistribuirii alocațiilor Fondului de dezvoltare regionale de la alte grupuri principale.

La *componenta proiectele investiționale*, majorarea cheltuielilor cu 140,9 mil.lei este determinată de următorii factori:

- majorarea cheltuielilor proiectului "Ameliorarea Competitivitatii II" - 153,4 mil. lei;
- majorarea cheltuielilor proiectului "Dezvoltarea sectorului privat" - 2,8 mil. lei;
- majorarea cheltuielilor proiectului "Danube connects / Dunărea unește" - 1,4 mil. lei;
- diminuarea cheltuielilor proiectului "Grantul pentru promovarea eforturilor privind ajustările economice structurale" - 17,0 mil. lei.

3.3.20. Activitățile și serviciile neatribuite altor grupuri principale

Alocațiile pentru grupa dată sînt prevăzute cu o reducere de 93,9 mil. lei sau cu 6,3 la sută față de cele aprobate.

	<i>mil. lei</i>			
	Total	Componenta de bază	Mijloace speciale	Proiecte finanțate din surse externe
1. Aprobate pe an	1481,2	1246,5		234,7
2. Executate în ianuarie-septembrie	838,8	763,4		75,4
2. Propuneri de modificare (+; -)	-93,9	6,8		-100,7
3. Rectificate pe an	1387,3	1253,3		134,0

Majorarea alocațiilor la componenta de bază cu 6,8 mil. lei a fost determinată de următorii factori:

- prin Hotărîrea Guvernului nr.406 din 16 iunie 2015 din Fondul de rezervă al Guvernului au fost alocați 5,0 mil. lei pentru continuarea lucrărilor prioritare de demarcare a frontierei de stat moldo-ucrainene, cu restabilirea sumei respective la o ulterioară rectificare a Legii bugetului de stat pe anul 2015. Pînă în prezent mijloacele în cauză sînt valorificate integral. Pentru a continua lucrările respective, în anul curent sînt necesare mijloace financiare în mărime de 10,0 mil. lei.

- transferurile temporare din fondul de compensare de la bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale, în legătură cu necesitatea achitării datoriilor pentru lucrările efectuate în anul precedent de către autoritățile

administrației publice locale la obiectele care au fost incluse în Anexa nr.4 la Legea bugetului de stat pe anul 2014 nr.339 din 23 decembrie 2013 - 1,8 mil.lei.

La componenta proiectele investiționale, reducerea cheltuielilor cu 100,7 mil.lei este determinată de următorii factori:

- majorarea cheltuielilor FISM - programe multifuncționale - 6,8 mil.lei;
- diminuarea cheltuielilor Fondului Provocările Mileniului - 107,5 mil.lei.

3.3.23. Creditarea netă

La acest capitol sunt incluse suplimentar mijloace în sumă de 22,6 mil.lei în legătură cu restituirea la buget a mijloacelor neutilizate în anii precedenți.

3.4. Balanța bugetului de stat și finanțarea deficitului bugetar

Ca urmare a tuturor modificărilor operate la partea de venituri și cheltuieli a bugetului de stat, și reieșind din estimările surselor de finanțare, deficitul bugetului de stat, la total se reduce cu 404,1 mil. lei. Deficitul bugetului de stat (componenta de bază) de reduce cu 419,5 mil. lei, iar pe *componentele mijloace speciale și fonduri speciale* – se majorează cu 12,0 mil. lei și 3,4 mil. lei respectiv, din contul implicării la finanțarea cheltuielilor a unor solduri disponibile la 1 ianuarie 2015.

Estimările deficitului bugetului de stat, sub aspectul componentelor, se prezintă în următorul tabel:

	<i>mil lei</i>		
	Aprobat	Propuneri de rectificare (+;-)	Rectificat
Deficit, total	3976,5	-404,1	3572,4
<i>inclusiv</i>			
Componenta de bază	1208,8	-419,5	789,3
Mijloacele speciale	28,8	+12,0	40,8
Fondurile speciale	190,0	+3,4	193,5
Proiectele finanțate din surse externe	2548,9		2548,9

Concomitent, se propun precizări (ajustări) la sursele de finanțare a deficitului bugetului de stat.

Criza din sectorul bancar, politica monetară austeră din anul curent au avut un impact negativ asupra pieții primare a VMS, reducând cererea față de VMS din partea sectorului bancar, pe de o parte și majorând dobânzile la VMS pe de altă parte. Astfel, emiterea VMS (în bază netto) în anul 2015 se estimează a fi ”0”, față de 600 mil. lei în bugetul aprobat.

În afară de aceasta, la acest capitol se precizează finanțarea externă. Suma împrumuturilor externe se majorează cu 268,4 mil. lei, ca urmare a includerii împrumutului din partea Guvernului României, în sumă de 60 mil. euro (echivalentul a 1 320,1 mil. lei) și excluderea concomitentă a împrumutului Băncii Mondiale DPO-II, în sumă de 45 mil. dolari SUA (echivalentul 868,5 mil. lei). Banca Mondială a suspendat debursarea acestui împrumut în anul 2015 din motive instabilității macroeconomice. Totodată se precizează suma împrumuturilor din partea Băncii Mondiale, destinate suportului bugetar sectorial – 15,03 mil. dolari SUA (echivalentul a 289,7 mil. lei) față de 24,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 472,8 mil. lei) în bugetul aprobat. Printre acestea pot fi enumerate împrumuturile destinate modernizării școlilor de circumscripție, modernizării sistemului de ocrotire a sănătății, consolidării eficacității rețelei de asistență socială și agriculturii competitive.

Sumele destinate rambursării împrumuturilor externe au fost precizate în urma precizării termenilor de rambursare și a fluctuației cursului de schimb.

Veniturile din vânzarea și privatizarea patrimoniului public se estimează la 120,0 mil. lei față de 230,0 mil. lei aprobat. Estimările au fost actualizate reieșind din încasările la acest capitol în 9 luni ale anului curent, precum și ținând cont de rezultatele preliminară ale concursului desfășurat în luna octombrie curent.

Propunerile de rectificare a surselor de finanțare a deficitului de stat se conțin în următorul tabel:

	Aprobat					Propuneri de rectificare (+,-)					Rectificat				
	Bugetul de stat	inclusiv:				Bugetul de stat	inclusiv:				Bugetul de stat	inclusiv:			
		componenta de bază	mijloace speciale	fonduri speciale	proiecte finanțate din surse externe		componenta de bază	mijloace speciale	fonduri speciale	proiecte finanțate din surse externe		componenta de bază	mijloace speciale	fonduri speciale	proiecte finanțate din surse externe
Surse de finanțare	3976,5	1209	28,8	190	2548,9	-404,1	-419,5	12,0	3,4	0,0	3572,4	789,3	40,8	193,4	2548,9
Interne	516,9	516,9				-600,0	-600,0				-83,1	-83,1			
VMS emise pe piața primară (net)	600	600				-600,0	-600,0				0	0			
Răscumpărarea VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare	-93,1	-93,1				0,0	0,0				-93,1	-93,1			
Alte surse interne	10	10				0,0	0,0				10	10			
Externe	2823,3	563,5	0	0	2259,8	315,3	315,3				3138,6	878,8	0	0	2259,8
Intrări de împrumuturi externe	3601,1	1341			2259,8	268,5	268,5				3869,6	1609,8			2259,8
Rambursări de împrumuturi externe	-777,8	-777,8				46,8	46,8				-731	-731			
<i>Mijloace din vânzarea și privatizarea patrimoniului public</i>	230	230				-110,0	-110,0				120	120			
Modificarea soldurilor la conturi	406,3	-101,6	28,8	190	289,1	-9,4	-24,8	12,0	3,4	0,0	396,9	-126,4	40,8	193,4	289,1

3.5. Datoria de stat în anul 2015

Ponderea soldului datoriei de stat în PIB se va micșora cu 0,6 p.p. și la situația din 31 decembrie 2015 va constitui 31,3% din PIB.

În structura datoriei de stat, la finele anului 2015, ponderea datoriei de stat externe va constitui 81,4 la sută, iar a datoriei de stat interne - 18,6 la sută.

În valori nominale, la situația din 31 decembrie 2015, soldul datoriei de stat interne va constitui 6 982,2 mil. lei. Ponderea soldului datoriei de stat interne în PIB va constitui 5,8 la sută.

Micșorarea cu 600,0 mil. lei a soldului datoriei de stat interne față de cel inițial planificat este cauzată de micșorarea emisiunii valorilor mobiliare de stat pe piața primară.

Conform estimărilor, soldul datoriei de stat externe, la situația din 31 decembrie 2015, va constitui 1 488,0 mil. dolari SUA. Ponderea soldului datoriei de stat externe în PIB va constitui 25,8 la sută.

Majorarea cu 15,6 mil. dolari SUA a soldului datoriei de stat externe față de cel inițial planificat este cauzată de majorarea intrărilor de împrumuturi de stat externe și fluctuația cursului de schimb.

Soldul garanțiilor de stat externe la situația din 31 decembrie 2015 va constitui zero.

Pornind de la modificările și ajustările propuse la partea de venituri, partea de cheltuieli, deficitul și sursele de finanțare a deficitului bugetului de stat, respectiv,

se operează modificări la partea textuală a legii bugetului de stat pe anul 2015, iar anexele 1-4 se expun în redacție nouă.

La prezentele note se anexează următoarele tabele:

Tabelul nr.1 "Estimările bugetului public național pe anul 2015"

Tabelul nr.2 "Propuneri de modificare a Anexei nr.1 "Sinteza bugetului de stat pe venituri, cheltuieli, deficit și surse de finanțare""

Tabelul nr.3 "Propuneri de modificare a Anexei nr.2 "Limitele de cheltuieli pe autorități publice finanțate de la bugetul de stat""

Tabelul nr.4 "Propuneri de modificare a Anexei nr.3 "Alocațiile pentru autoritățile publice centrale, destinate finanțării investițiilor capitale""

Tabelul nr.5 "Propuneri de modificare a Anexei nr.4 "Volumul transferurilor de la bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale pentru anul 2015""

Ministru

Anatol ARAPU